

KAARTEN

Speelgoedmuseum Mechelen - Kaarten

Kaartspelen worden van generatie op generatie doorgegeven. Een kaartspel bestaat uit **52 kaarten**, opgedeeld in **vier symbolenreeksen**. De harten en de koeken zijn rood, de klaveren en de schoppen zwart. Elke symbolenreeks bevat **dertien kaarten**: een koning (of heer), een dame (of vrouw), een boer (of zot) en tien getallen waarvan één 'de aas' wordt genoemd.

Met **éénzelfde pak** speelkaarten (dek) kunnen **allerlei spelletjes** gespeeld worden. De compactheid van het pak kaarten zorgt er bovendien voor dat er overal gekaart kan worden. Het is zowel een geliefd caféspel als handig voor onderweg.

Het kaartspel **ontstond in keizerlijk China** (9de eeuw) en legde een lange weg af via de zijderoute vooraleer het in onze contreien terecht kwam. In **Vlaanderen** is het kaartspel vanaf de middeleeuwen tot vandaag populair bij een grote groep mensen. In 1379 wordt de aankoop van speelkaarten vermeld in de boekhouding van de hertog van Brabant. Dat geldt als het oudste spoor van het kaartspel in de Nederlanden.

Er bestaan heel wat **varianten van speelkaarten**, elk met een andere symbolenreeks. Het eerste bekende kaartspel uit onze streken kan gezien worden als een parodie op het Bourgondische hof. De vier symbolen verwezen naar de jacht (jachthoorns, halsbanden, hondenriemen en wildlussen). Naast het standaard, het zogenoemde Franse, dek (hartes, koeken, klaveren, schoppen), zijn er in Europa ook andere bekend zoals het Duitse (hartes, bellen, eikels, bladeren) en Italiaanse dek (bekers, munten, zwaarden, stokken).

De eerste Europese speelkaarten zijn met de hand gemaakt en extreem duur. Dankzij de uitvinding van de **boekdrukkunst** zal het kaartspel voor een grotere groep mensen toegankelijk worden en wereldwijd verspreid geraken. In 1970 werd in de Vlaamse stad Turnhout '**Cartamundi**' - Latijn voor "kaarten van de wereld" - opgericht en is momenteel de grootste speelkaartfabrikant ter wereld.

Een bevraging vanuit het Speelgoedmuseum Mechelen bracht de meeste geliefde spelletjes in Vlaanderen in kaart. Daaruit bleek dat een aantal kaartspelen er zeer **populair** zijn: wiezen en kleurenwiezen, hartenjagen en kingen, manillen en patience.

De kaartspelletjes **wiezen en kleurenwiezen** - net zoals bridge en rikken - komen voort uit whist, een kaartspel voor 4 personen dat in het Engeland van de 17de eeuw is ontstaan.

De organisatie IWWA vzw tracht een ware *whist community* op te zetten om deze whist-kaartspelen te blijven doorgeven van generatie op generatie.

Verder werden hartenjagen en **kingen** vaak genoemd in de bevraging. De herkomst van deze laatste is niet duidelijk. **Hartenjagen** werd vooral bekend door het computerspel dat gratis meegeleverd wordt met Microsoft Windows sinds de versie 3.1 van 1992. In Amerika wordt dit kaartspel uit begin 20ste eeuw Black Lady genoemd.

Manillen is voornamelijk in West-Vlaanderen populair. Dit kaartspel zou zijn naam ontleenen aan de toenmalige Spaanse stad Manilla, waar het spel zou zijn ontstaan. Een vertaling van een Spaanse beschrijving van manillen, "Le Jeu de Manille" werd in 1776 gepubliceerd in

Frankrijk. Via West-Vlaanderen werd het spel ook in België bekend.

Op whisthub.com vind je de **spelregels** van bovengenoemde kaartspellen. Je kan er ook online tegen elkaar spelen.

Kaarten doet men meestal samen. **Patience** daarentegen is de verzamelnaam voor kaartspelletjes die je op jezelf kan spelen. De naam komt van het Franse woord voor “geduld”, namelijk “patience”, een verwijzing naar het feit dat het spel meestal niet tot een goed einde gebracht kan worden. De speler schudt de kaarten en verlegt ze volgens bepaalde regels totdat de gewenste eindpositie ontstaat. Sommige patience spelen zijn geluksspelen, bij andere draait het meer om kunde en het geheugen voor de kaarten die al gespeeld zijn. Het patience kaartspel wordt vaak digitaal gespeeld, op het internet of via apps. Eén van de bekendste is **klondike**. Dit spel wordt als computerspel meegeleverd met Microsoft Windows sinds versie 3.0.

*deze inzending kwam tot stand binnen het project ‘Iedereen Speelt!’ van Speelgoedmuseum Mechelen.

INZENDER

Speelgoedmuseum Mechelen
<http://www.speelgoedmuseum.be/>

LOCATIE

Vlaanderen

THEMA

Sport en spel

TREFWOORD

[#sociaal gebruik](#)